

Z OBSAHU	Blahoslavený John Henry Newman, velký učitel víry	04
	Velkodušnost – vlastnost charakterního člověka	06
	Pár myšlenek k právní jistotě v souvislosti se zdaněním restitučních náhrad	14

Feofan Grek: Proměnění Páně (kolem 1400)

Tajemství světla

V obou našich vyznáních víry, jak v nicejském krédu, jež se modlíme při mši svaté, tak v onom kratším, „apoštolském“, chybí část pozemského příběhu našeho Pána. Je zde totiž uvedeno Kristovo vtělení skrze Ducha svatého z Marie Panny a bezprostředně poté jeho utrpení pod Pontským Pilátem. Ale co bylo mezi tím? Vždyť je zde vynecháno zejména celé tříleté veřejné působení Páně! Přitom právě ono není jen historickým příběhem, nýbrž také zdrojem víry v Ježíšovo lidství posvěcené božstvím a v neposlední řadě také příkladem pro osobní následování. Obdobná mezera se nacházela také ve sledu růžencových tajemství. Vždyť radostná tajemství růžence končí epizodou „skrytého“ života Páně: dvanáctiletý Ježíš v chrámě je rozjímán skrze tajemství „kterého jsi

v chrámě nalezla“. Toto působivé vyprávění evangelisty Lukáše jistě předjímá Ježíšovo veřejné vystoupení, avšak v dosavadním okruhu patnácti růžencových tajemství nebylo právě toto působení Páně dále rozvedeno. Co se dělo mezi momentem nalezení chlapce v chrámu a dramatem Getseman „který se pro nás krví potil“? Na to odpovídají „tajemství světla“, která zavedl v církvi sv. Jan Pavel II. apoštolským listem „Růžencem Panny Marie“ ze 16. října 2002. V něm vyzdvihl tyto projevy nadpřirozeného světla, jež se v Ježíšově veřejném působení projevilo: 1. křest v Jordánu, 2. sebezjevení na svatbě v Káně, 3. hlásání Božího království a výzva k obrácení. 4. proměnění na hoře Tábor, 5. ustanovení Eucharistie.

Říjen je vedle května druhým mariánským měsícem v roce a je obzvláště

zaměřen na modlitbu růžence, jak o tom výslovně svědčí i památka Panny Marie Růžencové, slavená každoročně 7. října. Ta nám připomíná, že máme často využívat příležitost ponořit se při modlitbě růžence do tajemství „života, smrti i zmrtvýchvstání“ našeho Pána, jak uvádí sama závěrečná modlitba růžence. Tomu, kdo se chce modlit růžencem s užitkem, může významně pomoci četba evangelních epizod, odpovídajících jednotlivým tajemstvím. Biblické pasáže ožíví paměť, aby pak rozjímavá modlitba růžence prohloubila citlivé vnímání toho, jak působilo mezi námi Slovo, které se stalo tělem.

*P. Doc. JUDr. Stanislav Příbyl, Ph.D.,
Th.D., J.C.D., vysokoškolský pedagog
a teolog, vědecký pracovník, odborník na
církvní právo*

Papež kanonizuje kardinála Newmana 13. října

Vatikán určil datum kanonizace blahoslaveného Johna Henryho Newmana a dalších čtyř osob na třetí říjnovou neděli letošního roku.

V pondělí na konzistoři kardinálů papež František oficiálně schválil kanonizaci blahoslaveného Johna Henryho Newmana a také kanonizaci sester Mariam Theresie, Giuseppiny Vannini, Dulce Lopes Pontes a Marguerite Bays.

V únoru papež podepsal dekret o uznání druhého zázraku připisovaného blahoslavenému Johnu Henrymu Newmanovi, nevysvětlitelnému uzdravení ženy, kterou „rizikové těhotenství ohrožovalo na životě“.

Blahoslavený John Henry Newman byl jedním z nejvýznamnějších konvertitů z anglikanismu ke katolicismu v 19. století. Byl již váženým anglikánským teologem, když založil Oxfordské hnutí, které si kladlo za cíl navrátit anglikánskou církev k jejím katolickým kořenům. Poté však konvertoval ke katolické víře. Proslul jako vynikající myslitel a papež Lev XIII. jej jmenoval kardinálem. Zemřel v Birminghamu roku 1890 ve věku 89 let, poté, co založil birmingham-

Mons. John Henry Newman. Foto: americamagazine.org

skou oratoř.

Spolu s ním budou kanonizovány indická sestra Mariam Theresia, zakladatelka Kongregace sester Sváté rodiny, italská sestra Giuseppina Vannini, zakladatelka kongregace Dcer svatého Kamila, brazil-

ská sestra Dulce Lopes Pontes z kongregace sester Misionárek Neposkvrněného početí Matky Boží a švýcarská sestra Marguerite Bays, františkánská terciárka.

Vatican News

Benedikt XVI. odpověděl na kritiku své eseje o církvi a krizi způsobené sexuálním zneužíváním

Emeritní papež Benedikt XVI. odpověděl na kritiku své eseje o zneužívání v církvi a uvedl, že mnohé negativní reakce potvrzují jeho ústřední tezi, že příčinou této krize je apostaze a odcizení se víře – protože v jejich kritice eseje dokonce ani není zmíněn Bůh.

V krátkém prohlášení v reakci na takovouto kritiku, kterou otiskl německý časopis *Herder Korrespondenz*, bývalý papež poukázal na „obecný deficit“ v reakcích na jeho esej a uvedl, že mnozí kritici nepochopili samotnou podstatu jeho sdělení.

Benediktova esej, kterou v dubnu zveřejnily *Catholic News Agency*, *National Catholic Register* a v německém originále *CNA Deutsch* a další média,

popisuje vliv sexuální revoluce a také – nezávisle na ní – kolaps morální teologie v 60. letech 20. století a poté navrhuje, jak by církev měla reagovat a uznat, že „cestu může ukazovat pouze poslušnost a láska k našemu Pánu Ježíši Kristu“.

Reakce na esej byly silné obzvláště v Německu, kde, jak uvádějí znalci místních poměrů, je bývalý papež, rodák z Bavorska, dlouhodobě terčem kritiky směřující z jistých kruhů.

Benedikt uvedl příklad kritické reakce jistého německého profesora historie a poukázal na to, že ač profesorova kritika zabrala čtyři stránky, „slovo Bůh se v ní neobjevuje ani jedinkrát“, ačkoli apostaze byla ústředním tématem profe-

sorovy argumentace.

Takováto kritika eseje tudíž „ukazuje závažnost situace, kdy se zdá, že slovo ‚Bůh‘ je dokonce i v teologii vytlačováno na okraj“.

„Vlastně ve většině reakcí na můj příspěvek se slovo Bůh vůbec nevyskytuje,“ napsal emeritní papež. „O ústřední otázce, kterou jsem chtěl nadnést, se tudíž vůbec nediskutuje.“

Takovýto druh kritiky tudíž slouží pouze k demonstrování „závažnosti situace“, pokračoval Benedikt, „kdy se slovo Bůh často ocitá na okraji, dokonce i v rámci teologie“.

Catholic Herald

SLOVO BISKUPA

Biskup Hying vidí významný pokrok při obnově církve ve střední Asii

Kostel sv. Archanděla Michaela v kyrgystánském Biškeku. Foto: catholic.kg

Biskup Donald J. Hying z Madisonu, člen podvýboru biskupské konference USA pro pomoc církvi ve střední a východní Evropě, nedávno poprvé navštívil Uzbekistán a Kyrgyzstán a viděl, že si katolíci uchovali víru navzdory tomu, že jejich církve byla omezována nebo likvidována, neměli prostory pro slavení bohoslužeb a dostávalo se jim jen minimální pastorační péče.

Lidé se za komunistické vlády často scházeli tajně, uvedl biskup. Přestože komunismus padl před 30 lety, církve v těchto zemích má po letech útlaku stále problémy s obnovou.

„Jsou velmi silní ve víře a oddaní církvi i sobě navzájem. Léta praktikovali svou víru v podzemí, žili bez kněží a svátostí,“ řekl. Biskup Hying vzpomínal na setkání se skupinou katolíků ve vesnici, která tajně vyprávěla příběhy o Ježíši a modlila se s jediným růžencem.

„Nepamatovali si konkrétní modlitby, ale střídali se v modlitbě růžence, který si ve skupině předávali,“ řekl.

„Vykonali jsme tuto návštěvu, abychom tamější církve podpořili a viděli,

jaké projekty bychom mohli nadále podporovat,“ řekl biskup Hying pro *Catholic Herald*.

Řekl, že katolíci ve střední Asii jsou „velmi malou menšinou“, ale s muslimskou většinou žijí v míru. Po druhé světové válce vznikla železná opona, pomyslná hranice dělící Evropu na dvě vzájemně izolované oblasti. Sovětský svaz a jeho satelitní státy dělila od otevřeného kontaktu se Západem a jeho spojenci. Během té doby Sovětský svaz propagoval ateismus. Mnoho kněží, řeholnic a řeholníků bylo posláno do sovětských trestných táborů.

„Všechny kostely byly zavřeny nebo zbořeny,“ řekl biskup Hying.

Po skončení studené války v roce 1991 státy za železnou oponou znovu získaly nezávislost a vstoupily do éry svobody. Začaly obnovovat církve a společnost po desetiletích pronásledování.

„Víra je podstatou jejich života,“ prohlásil biskup Hying. „Pomáhají potřebným, trpícím a nemocným všech vyznání.“

The Compass News

Některé zásadní skutečnosti mají tendenci uniknout naší pozornosti, a to s velkou lehkostí. My myslíme obyčejně jen v konečných dimenzích, i když objektivně ony se uskutečňují v nekonečném čase, bezhraničním prostoru a mají dopad na věčnost, uchovávají se věčně. A to, co se uchovává věčně, nemůže uchovat nic jiného, než to, co je podstatné a zároveň zbavené zvláštních nepodstatných prvků. Kdo považuje za svou svatou povinnost uchovat vše i s nepodstatnými prvky, spolupracuje na tom, aby se z živého organismu stala neživá zkamenělina, – protože jinak to není možné –, kterou můžeme obdivovat v nějakém muzeu křesťanství.

Tradice, její správné zachování, nespočívá v prostém předávání způsobů, jak něco přesně konat, ale spočívá v předávání znalostí, jak žít evangelium, jak milovat Boha a bližní.

Jádrem křesťanství nejsou vnější obřady, ale pochopení tajemství bytí, které přesahuje lidskou logiku, i když jí neprotiřečí. Obřady (a svátosti) mají tomuto cíli nevyhnutně sloužit, a ne naopak.

Jinak se velmi lehce můžeme dostat do situace, kdy se ocitneme na místě objektu, který se ve všem vyzná, všechno zná, ale je to mimo něho, není uvnitř, není jejím subjektem, nefunguje v ní, ve skutečnosti se bez ní lehce obejde.

Důležitým důkazem toho, že jsme „uvnitř“, je to, že chápeme, že doba, ve které žijeme, je pro nás ta vyvolená, a tedy nejlepší, ve které jsme povoláni udělat svou část, svou obět, dát své svědectví, máme tam své místo, které často může být tvrdé a náročné.

Ne nostalgické ohlížení se za takzvanými „dobrymi časy“, ale přijetí doby, ve které nám bylo určeno žít, a udělat vše pro to, aby se v každém ohledu proměnily na „dobré“, a to nehledě na všechny kříže, ale právě s jejich pomocí.

Čeho se musíme nejvíce chránit, je zredukovat církve jen na světskou instituci a podle toho ji hodnotit.

+Ladislav Hučko

Mons.ThDr. RNDr.
Ladislav Hučko, CSC,
apoštolský exarcha
řeckokatolické církve

BLAHOŠLAVENÝ JOHN HENRY NEWMAN, VELKÝ UČITEL VÍRY

Jedním z osvědčených způsobů, jak se více dozvědět o naší víře a pokročit v duchovní obnově, je četba životopisů svatých, učitelů víry, kteří svým příkladem a slovem sytili své současníky i budoucí pokolení křesťanů.

Blahoslavený a brzy již svatořečený John Henry Newman (1801–1890), konvertita od anglikanismu ke katolicismu a později kardinál, je jedním z velkých moderních učitelů víry. V důsledku pečlivého studia Písma a církevních otců kardinál Newman následoval pravdu, ať ho vedla kamkoli. Jeho intelektuální poctivost a odvaha ho dovedly k tomu, že se vzdal prestižního místa na oxfordské univerzitě a v roce 1845 konvertoval k římskokatolické církvi.

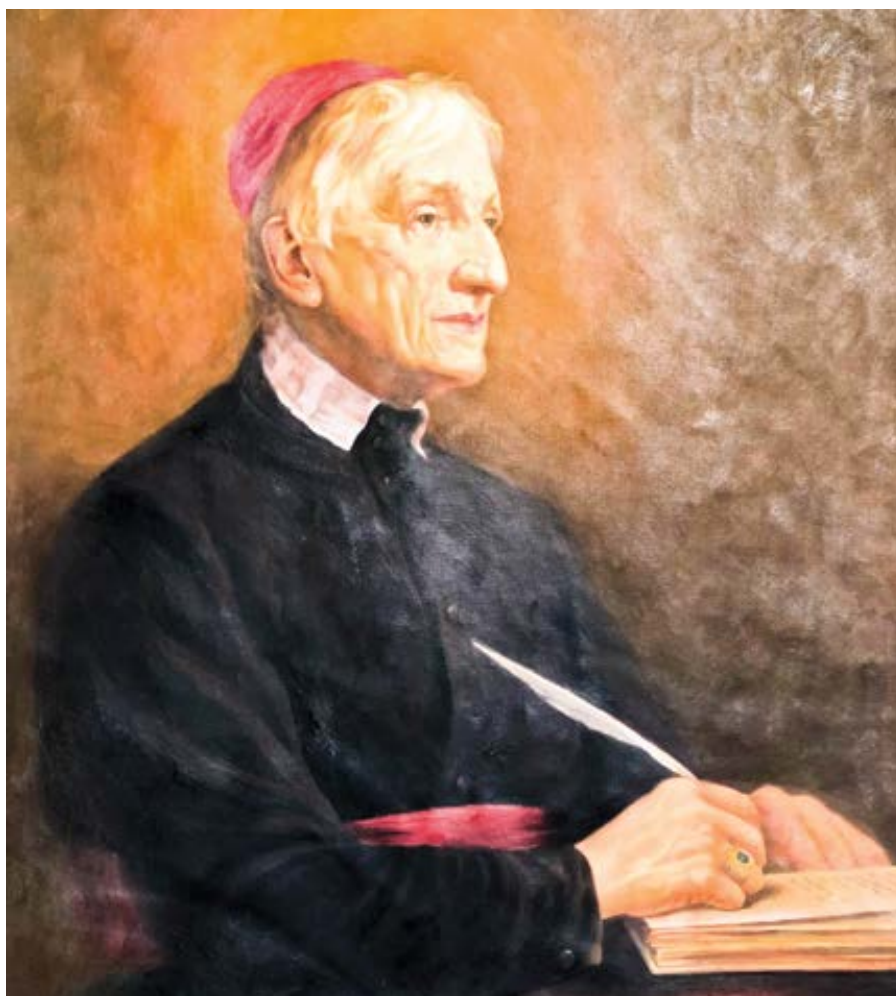
Ve svých kázáních a knihách učí, že víra je hluboký a přesvědčivý způsob života. Učí, že víra je „souhlas s naukou jako s pravdou, kterou nevidíme a kterou nemůžeme dokázat, protože Bůh, který nemůže lhát, říká, že je pravdivá“. Dále, vysvětloval, je to souhlas s tím, co říkají Boží poslové, protože Boha neslyšíme přímo.

Newman napsal, že víra v Boha se liší od běžné důvěry lidem. Věřící „si je jistý, že předávaná nauka je pravdivá, stejně jako je Bůh pravdivý. A je si jistý, protože Bůh je pravdivý a protože Bůh mluví, ne proto, že vidí její pravdivost, nebo proto, že by mohl její pravdivost dokázat“. Věřící „přijímá tuto zvěst od toho, který přichází od Boha. Taková byla víra v dobách apoštolů, to nikdo nemůže popřít. A jaká byla tehdy, taková musí být i nyní, jinak už by nebyla stejná.“

Dnešní krize

Čemu nás dnes mohou naučit spisy anglického učence 19. století, když je náš svět tak odlišný od toho, v jakém žil on? Kořenem dnešní krize víry je často náboženská nevzdělanost způsobená povrchností a materialismem.

Lidé přijímají za své to, o čem se zpívá v písničkách v rozhlase nebo o čem se

John Henry Newman. Foto: stwilfridsyork.org.uk

mluví v televizních komediích. Mnohé z těchto myšlenek odporují tomu, co nám o Bohu a lidské přirozenosti říká rozum a víra. Mnohé útočí na církev a její učení a zesměšňují je. Na středních a vysokých školách je studentům předkládán falešný rozpor mezi náboženstvím a vědou.

V tomto pohanském prostředí křesťané potřebují dobrou četbu, která učí pravdu, jež přesahuje naši dobu, četbu,

kteřá zodpoví jejich otázky a uspokojí jejich touhy.

Neexistuje žádná náhrada za osobní četbu a studium obsahu víry. Na své vlastní cestě víry Newman studoval Bibli, církevní koncily a spisy církevních otců. Při studiu poznal význam Tradice (toho, co církev věří a co po staletí předává), proč se modlíme za zemřelé, smysl úcty ke svatým a tak dále.

Papež Benedikt XVI. vybral 9. říjen jako svátek blahoslaveného Newmana, den, kdy pasionista blahoslavený Dominic Barberi roku 1845 přijal Newmana do církve.

A stále více lidí také čte jeho spisy. Přesto však zatím má jen málo lidí o Newmanovi podrobnější informace nebo četlo jeho dílo.

Doporučená četba

Je dobré začít četbou jeho kázání a životopisu.

Newmanova *Farní a prostá kázání* pocházejí z jeho anglikánského období, ale obsahují zdravé katolické učení. V této sbírce se nacházejí homilie o řadě křesťanských ctností a praktik s důrazem na víru v Boha, pokoru, sebezapření a uctívání Boha. Newman, který znal do hloubky Písmo svaté, zprostředkovává čtenáři pravdy, které občas bývají v textu skryté. Vysvětluje plnější význam starozákonních textů pomocí pasáží z Nového zákona. A vede čtenáře k tomu, aby usiloval o svatý život a vždy měl před sebou představu nebe.

Dalším svazkem jeho kázání jsou *Promluvy ke smíšeným shromážděním*. Byly vydány krátce poté, co se stal katolíkem. Jejich styl a obraznost jsou velmi zdobné, připomínají sv. Alfonse z Liguri, ale je v nich zároveň přítomen Newmanův příspěvek k rozvoji argumentace a užití satiry. Důrazně vyzývá své posluchače takovými slovy: „Nyní vás

Velice dobře znal mravní a intelektuální potřeby studentů. Mnoho ze svých nejlepších vyučovacích hodin věnoval tomu, aby jim pomohl nalézt Boha a smysl jejich života.

sužuje neklidné srdce a rozdělená vůle. Potřebujete se obrátit... Bůh vás vede ke skutkům víry, naděje a lásky, k nenávisti ke hříchu, k pokání. Nezklamte ho. Nepřekazte jeho plány. Spolupracujte s ním. Poslouchejte ho.“

Po celých Spojených státech jsou na světských univerzitách katolická kaplanství, která byla po kardinálu Newmanovi nazvána Newmanova centra. Tato centra jsou místem pro bohoslužby a pro růst ve víře. Jsou to místa pro styk s katolíky a poskytují pomoc studentům. Pro mnohé lidi Newmanova centra také představují setkání s Kristem a s katolickou církví. V těchto centrech katolického života se koná mnoho dobrého. Žel jen v některých je Newman dobře známý, natož vážený jako učitel víry. Intenzivní studium života a díla kardinála Newmana by velice prospělo katolickému intelektuálnímu životu a duchovní obnově vysokých a středních škol ve Spojených státech.

Spis *Idea univerzity* předkládá Newmanovy názory na podstatu a zaměření univerzitního vzdělávání. V tomto díle, které je dnes již klasikou, Newman vysvětluje nezbytnou roli teologie při univerzitním studiu. Tvrdí, že cílem univerzitního vzdělávání je snaha o nalezení pravdy

jako předmětu myšlení. Ačkoli poukazuje na rozdíl mezi přirozenou a zjevenou teologií, píše: „Správný rozum, to znamená rozum, který je správně používaný, vede mysl ke katolické víře, zasadí ji tam a učí ji, aby ve všech náboženských spekulacích jednala pod jejím vedením.“

Newman působil většinu života ve vzdělávání, mnoho let učil univerzitní studenty v Oxfordu a v Dublinu. Velice dobře znal mravní a intelektuální potřeby studentů. Mnoho ze svých nejlepších vyučovacích hodin věnoval tomu, aby jim pomohl nalézt Boha a smysl jejich života.

I dnes Newmanovo dílo poskytuje odpovědi na duchovní a intelektuální otázky. Je jistým a zkušeným průvodcem pro ty, kdo usilují o prohloubení svého pochopení církevního učení.

Edward Pentin
ncregister.com
Přeložil Pavel Štíčka

Edward Pentin,
římský korespondent National Catholic Register

John Henry Newman (1801–1890) byl původně anglikánský duchovní, básník a teolog, kterého důkladné studium pramenů křesťanské nauky přivedlo ke katolické víře. Po konverzi (1845) vstoupil k oratorianům a stal se knězem. Proslul spisy o doktrinním vývoji, o vhodné podobě univerzity i duchovní poezii. Silou svého intelektu a přesvědčivostí svého osobního příběhu inspiroval několik generací konvertitů a stal se hybatelem renesance anglického katolicismu mezi polovinou 19. a polovinou 20. století.

Ztráta a zisk je první knihou, již Newman publikoval po svém obrácení ke katolicismu. Jen za autorova života se román dočkal devíti vydání. Na pozadí studentského života Oxfordu 40. let 19. století se zde odehrává intelektuální a duchovní dobrodružství v životě Charlese Redinga, mladého muže, který se chtěl vyhnout sporům, nedokázal však nejt za poznanou pravdou. Co všechno musí být člověk připraven ztratit, pokud nechce ztratit svou duši?

Vydává Hesperion. Pevná šitá vazba s přebalem, 376 stran. Doporučená cena 369 Kč. Objednávat lze na obchod.hesperion.cz.

VELKODUŠNOST – VLASTNOST CHARAKTERNÍHO ČLOVĚKA

Představujeme 28 vlastností (ctností), kterými je budován dobrý lidský charakter, jak je přednášel pro mladé v Univerzitním pastoračním centru v Bratislavě kněz P. Milan Bubák SVD.

Jean Valjean, hlavní hrdina románu Victora Huga *Bídníci* si odpykal 19 let trestu na galejích: pět roků za krádež pecnu chleba, aby mohl nakrmit děti své ovdovělé sestry a čtrnáct za čtyři různé pokusy o útěk. Když byl konečně propuštěn, dostal tzv. žlutý pas, který byl povinen ukázat svému možnému zaměstnavateli vždy, když se ucházel o práci.

Je jasné, že bylo téměř nemožné, aby ho přijali do práce. V pasu stálo napsáno: „Tento člověk je velmi nebezpečný.“ Zdálo se, že návratu ke zločinu a novému uvěznění se nevyhne.

Byl z vězení venku už čtyři dny. Bloudivil pěšky po kraji. Přešel velkou vzdálenost a nejedl vůbec nic. Večer čtvrtého dne byly jeho hlad a žízeň téměř nesnesitelné. Všechno znásoboval ještě chladný déšť a vítr. Třásl se po celém těle zimou a vyčerpáním. Všude, kam přišel, aby poprosil o jídlo, jej surově a opakovaně odmítli. Konečně mu jeden soucitný neznámý poradil, aby zaklepal na dveře u biskupa. Udělal to. Biskup Bienvenu ho přijal se srdečností, kterou dosud nezažil. Valjeanova tvář se rozzářila, když jej biskup nazval „Monsieur“. Toto oslovení bylo pro bývalého vězně jako pohár vody pro člověka umírajícího žízni. Hanba prahne po úctě. „Toto není můj dům,“ vysvětluje mu biskup Bienvenu, „je to dům Kristův. Toho, jenž sem přichází, se neptá, zda má jméno, ale jestli není v nouzi. Ty trpíš. Jsi hladový a žíznivý, vítejte tedy... Vše, co tu je, je tvoje.“ V tom smyslu biskup, jak mu to dále vysvětlil, znal Valjeana ještě dřív, než se s ním setkal: „Tvoje jméno je můj bratr.“

Biskup zacházel se svým hostem skutečně královsky. Připravil mu večeři, věnoval se mu, debatoval s ním. Snažil se nasýtit nejen tělo, ale i ducha. Valje-

Foto: Ioli Clement / Unsplash

Dobré skutky přinášejí ovoce vlastnímu srdci i srdcím těch, ke kterým se člověk zachoval velkodušně.

an se cítil skutečně přijatý. Po večeři jej pak biskup zavedl do pokoje, aby si odpočinul. Valjean si lehl do postele a tvrdě usnul. Spal však jen asi čtyři hodiny. Potom se probudil. Probudila ho postel, která byla pro něho příliš pohodlná. Nespál v posteli už téměř dvacet let. Probudil se a v hlavě měl zmatek. Vzpomínky se mu honily myslí nahoru–dolů potýkající se divoce jedna s druhou. Přicházely, pak ztrácely svou sílu a formu až najednou odpluly, jako by byly součástí jakéhosi kalného, rozvodněného potoka. Konečně se mu v mysli vynořila jedna myšlenka, která nabírala postupně na síle, až přehlušila všechny ostatní. Byla to myšlenka na šest stříbrných talířů, ze kterých jedli večeři a které se nyní nacházely

v místnosti, kde spal biskup, jen pár metrů od jeho pokoje. Myšlenka jej celého ovládla. Ryzí, staré stříbrné předměty by mu mohly přinést pěkný balík peněz, mnohem větší než dostal za práci během celých 19 let vězení, pomyslel si. V mysli mu vířilo. Až se konečně rozhodl: tiše a šikovně jako kočka vklouzl do biskupovy místnosti, sebral talíře z příborníku a utekl z domu.

Jste zloděj!

Následující ráno se ve dveřích biskupova domu objevili tři policajti. Nepřišli sami. Přišli s Valjeanem, držíce jej pod krkem. Zatkli ho, prohledali mu batoh a našli talíře, o kterých řekl, že mu je biskup dal. Bienvenu je pohotový; velmi přesně ví,

Foto: Annie Spratt / Unsplash

Je pravda, že velkodušný dárci nezchudne. Právě naopak, dostane stokrát víc.

co je v sázce. Obrátí se přímo na svého nočního hosta bez toho, aby pozdravil policajty: „Á, to jste vy! Jsem rád, že vás znovu vidím. Dal jsem vám přece i svícny, které jsou také stříbrné jako celá souprava. Kdybyste je prodal, určitě by vám vynesly nejméně 200 franků. Proč jste si je nevzal společně s talíři?“

Valjean byl hotový. Policajti uvěřili biskupovým slovům. Valjeana pustili a odešli. Bienvenue vytáhne svícny z pláště a dá je Valjeanovi, který se celý třese jako osika. „Nezapomeňte, nikdy nezapomeňte, že jste mi slíbil, že tyto svícny použijete k tomu, abyste se stal čestným člověkem,“ říká biskup. „Už nepatříte zlu, ale dobru. To, co pro vás nyní kupuji, je vaše duše. Ochraňte ji před černými myšlenkami, před duchem zkázy. Dejte ji Bohu!“

Právě to bylo v životě Valjeana bodem obratu, ač potřeboval ještě mnoho času, než dokázal duchovní smysl biskupova chování plně pochopit. Roky běží. Valjean svícny neprodá. Nechá si je. Na konci života je daruje své adoptivní dceři Cosette. Ačkoli jsou stříbrné, pro něj jsou zlaté, doslova diamantové. Jsou a celý ži-

vot pro něj byly symbolem nejen biskupovy velkodušnosti, ale i jeho vlastní spásy. Praví: „Tyto svícny mění svíce, které na ně umístíme na konsekrované oběti.“ V tom okamžiku jeho myšlenky zaletí k biskupu Bienvenuovi. „Nevím, zda ten, který mi je dal, je v nebi se mnou spokojený. Dělal jsem, co jsem mohl.“ Poslední slova, pronesená ke Cosette a jejímu manželovi Mariovi, jsou hodna dobrého biskupa: „Milujte se vroucně stále. Sotva je ve světě něco cennějšího než láska jednoho člověka ke druhému.“

KOMENTÁŘ

Skutečná velkodušnost vyžaduje zcela jistě osobní oběti, někdy dost velké. Proto nejvýstižnějším symbolem velkodušnosti bude vždy svíce. Spaluje se, aby mohla svítit druhým. Darovat něco, co nepoužíváme, je nám k ničemu, čeho si nevážíme a chceme dokonce vyhodit, nepatří k velkodušnosti. Když se dobrý biskup vzdal svých stříbrných talířů, jeho hospodyně si stěžovala, že zbylé nádobí není k ničemu. Zůstaly jen cínové talíře, které divně páchnou a železné zas přidávají jídlu divnou pachutí. „Pak tedy dřevěné talíře,“

řekl rázně biskup Bienvenu.

Také je pravda, že velkodušný dárci nezchudne. Právě naopak, dostane stokrát víc. Jeho dobré skutky přináší ovoce jeho vlastního srdci i srdcím těch, ke kterým se velkodušně zachoval.

Evangelium je plné myšlenek, které tuto teorii potvrzují. A existuje mnoho těch, kteří je vyzkoušeli v praxi a zjistili, že fungují. Prvním byl sám Ježíš. Když říkal: „když semeno nezapadne do země a neodumře, zůstane samo. Jestli však odumře, přinese velkou úrodu.“ (Jn 12,24) Myslel především na svou oběť. Bibliisté říkají, že v Ježíšově životě jsou dvě výrazná období: tzv. galilejské a jeruzalémské. Během galilejské fáze si budoval identitu, vizi, sny, cíle a myšlenky. Obrazně řečeno: formoval se jako zrno v klasu. Jakmile byl připraven, šel do Jeruzaléma, aby se tam obětoval jako zrno, které vložil do země, aby shnilo a tak přineslo několikanásobnou úrodu. Ježíš se mohl rozhodnout nikdy do Jeruzaléma nevstoupit. Tak by zůstal sám a jeho život by úrodou nevydal.

Cesta Ježíšova je modelem pro cestu naši. Díváme-li se na sebe a svůj život, někteří z nás se leknou možnosti jej obětovat. Tím zůstáváme sami. Jaloví, neplodní, osamělí, bez ovoce. Jsou ale i tací, kteří jsou odhodlaní obětovat, ale nemají co. To by byl případ prázdného zrna: jen plevy. Z takového „zrna“ nevyroste nic. Je to obraz člověka, který by se rád obětoval, ale nic si nevybudoval, nic nemá. Zanedbal svůj rozvoj a strádání hodnot. Nebo se nikdy nedostal k tomu, aby si hodnot vážil. Příklad: Jak by to vypadalo, kdyby, řekněme, učinil slib celibátu člověk, který si neváží manželství a který necítí bolest, zřekne-li se ho. Ve skutečnosti by to žádná oběť nebyla. Naopak, kdyby se zřekl něčeho, čeho si váží (cení, co má rád) a přitom pocítoval bolest, bylo by to zřeknutí se jedné hodnoty pro jinou, ve svobodě, ale s bolestí.

Mít stále víc

Co je největším nepřitelem velkodušnosti? Chamtivost. Je spíš důsledkem než příčinou. Skutečnou příčinou je strach. Mnozí z nás se bojí darovat, protože si myslíme, že se ochudíme, nebudeme mít sami dost a upadneme do nouze. Proto

Foto: Moodywalk / Unsplash

Můžeme se identifikovat jen s osobami, které jméno nemají. Jen tak tyto bezejmenné osoby dostanou jméno: naše.

shromažďujeme „na horší časy“. Horší časy nikdy nepřijdou. Jediné, co přijde a co jsou skutečně zlé časy, je závislost na věcech a dalších časných jistotách. Závislost je adrenalin. Když ho člověk nemá, spustí se vylučování adrenalinu a on není spokojen, dokud nedostane, co chtěl. Pak se uklidní. Jen na čas. Protože – kolik je vlastně dost? Zatouží mít ještě víc. A stále víc. Spustí se ďáblův bludný kruh. Chamtivost je jedna z nejtěžších závislostí, která dokáže lidi deformovat k nepoznání. Zdali neznáme mnoho tragických příkladů (například rozhádané rodiny kvůli dědictví)? Chamtivost je definována jako přehnaná touha po osobní jistotě. Je však iluzorní myslet si, že chamtivost s jistotou souvisí. Pěkně to vidíme na dvou následujících příkladech.

Ve filmu *Wall Street* milionář finančník Gordon Grecko opěvuje nadšeně chamtivost před učenlivým davem stejně smýšlejících byznysmenů. „Chamtivost je dobrá,“ říká jim. „Je přirozená, přímá

a zdravá.“ „Je tím, co dělá ekonomiku silnou.“ Greckova úzkost nabírá na intenzitě, když se mu začne dařit. Čím víc je úspěšný, tím má víc radosti, zároveň však i úzkosti a nejistoty, která ho zničí. Chamtivost, jež ho měla vést k pocitu osobní jistoty, jej přivedla nejen k osobní a mravní dezintegraci, ale i ke ztrátě finančního impéria, které vybudoval chamtivostí a hrabivostí.

Lev Nikolajevič Tolstoj píše o stejně paradoxním vztahu, který vládne mezi chamtivostí a zhroutením, v krátké povídce *Mnoho půdy*. Ďábel zaslechne sedláka Pachomia, jak se hloupě vychvaluje: „Dej mi jen půdu, nebudu se bát nikoho, ani samotného čerta.“ Ďábel se rozhodne, že se mu několikrát zjeví, pokaždé v jiné podobě a vždy mu nabídne další půdu za čím dál nižší cenu. Při posledním příchodu mu nabídne tolik půdy, kolik bude schopen obejít mezi východem a západem slunce. Cena: pouhých tisíc rublů. Když se mu však nepodaří

do západu slunce dojít tam, odkud vyšel, o všechnu půdu přijde.

Pachomius je zcela opojen vidinou vlastnictví tak velkého množství úrodné půdy. Zprvu přemýšlí prakticky a rozvážně. Ví, že musí být zpět do západu slunce, proto se snaží obchůzku logicky rozplánovat. Neřest chamtivosti jej neustále navádí, aby přidával víc a víc kroků... Situace se mu komplikuje. Za chvíli se začne bát, že to nestihne. Ale chce co nejvíc. Vnitřně bojuje s tím, že by se měl začít vracet a tím, aby šel ještě dál. Neustále sám sebe přesvědčuje: „Ještě je čas. Ještě jsem nezašel tak daleko, abych se nemohl vrátit. Mohu ještě pokračovat.“

Baškirovi na něj čekají. Skutečně to stihne, ale totálně vyčerpaný. Zkolabuje jim u nohou na infarkt. Ďábel, maskovaný podobou starce, se řehtá: „Pochovejte ho,“ nařizuje a Pachomiovi přátelé Baškirovi jej poslechnou. Tělo skoulí do otevřeného hrobu, který není delší než Pachomiova postava od hlavy k patě. Jak moc půdy člověk potřebuje? Sarkastická odpověď zněla: „Ne víc než potřebuje na hrob.“

Boháč a Lazar

Velkodušností si člověk rozšiřuje duši. Chamtivostí ji zužuje. Pascal věděl, že člověk svou pravou povahu neukazuje tím, co hmotného získá – např. půdu, ale spiritualitou. V díle *Myšlenky* píše: „Svou důstojnost nemůžeme hledat v prostoru, ale ve schopnosti ovládat své myšlenky. Nebudeme mít víc důstojnosti, když budeme mít víc půdy. S pomocí touhy po majetku mne vesmír ovládne a spolkne jako pták zrno. Myšlením však mohu pochopit a tudíž ovládnout vesmír.“

Hmotné vlastnictví k lidskosti člověka nic nepřidá, patří do sféry vztahu „já–to“, kdybychom použili terminologii Martina Bubera. Člověk potřebuje předměty, aby žil. Avšak k tomu, aby byl člověkem, potřebuje lépe rozvíjet svou duchovní dimenzi vyjádřenou vztahem „já–ty“. Bez toho, co je vyjádřeno slovem „to“, člověk žít nemůže, ale „to“ samo o sobě jej neudělá víc člověkem. Jinými slovy, potřebujeme věci, abychom mohli žít: jídlo, nápoj, střechu nad hlavou. Ale žádná z těchto věcí nás neudělá víc člověkem.

Vynikající švýcarský lékař a psychi-

Foto: utroja0 / Pixabay

V podobenství jsme všichni boháči, ne Lazari. A je to skutečně pravda: v životě bude vždy existovat někdo, kdo bude chudší než my.

atr Paul Turnier píše o jednom člověku, který, podobně jako Jean Valjean, našel v náhodném skutku velkodušnosti to, co neměl: novou naději a chuť do života. Byl na útěku před nacisty, kteří napadli jeho vlast. Je vyhladovělý a žíznlivý. Potká populárního prodávče koláčků, ale nemá ani halíř, aby si mohl něco koupit. Najednou se objeví jeden ubohý žebřák, který si koupí koláček pro sebe. Když však vidí, jak muž vypadá a jak je hladový, dá mu ho. On sám zůstane bez jídla. Pro muže to byl šok. Nejen, že se najedl, ale našel i něco jiného, co potřeboval ještě víc: pochopil, v čem spočívá podstata života vpravdě duchovní osoby. Tento rozhodný moment z něj udělal lepšího člověka.

Na tomto příkladu vidíme to, co vyjadřuje podobenství o boháči a Lazarovi (Lk 16, 31). Biblisté říkají, pokud jde o Lazarovo jméno, nemůžeme se při čtení příběhu s ním identifikovat. Můžeme se identifikovat jen s osobami, které jméno nemají. Jen tak tyto bezejmenné osoby dostanou jméno: naše. V podobenství jsme všichni boháči, ne Lazari. A je to skutečně pravda: v životě bude vždy existovat někdo, kdo bude chudší než my.

Vždy budeme mít dostatek příležitosti být boháči, jaký byl žebřák z Turnierova příběhu. Žebřák se stal pro vyhladovělého muže boháčem.

V jádru bytosti každého člověka je přítomen určitý zákon překypující hojnosti, píše Jacques Maritain. Velkodušnost (velkorysost, štědrost), která z jádra prýští a která jde mnohem dál, než vyžaduje běžná spravedlnost, je odleskem velkodušnosti Boží. Bůh netvoří z povinnosti, ale z velkodušnosti. Člověk se právě pro ctnost velkodušnosti nejvíce blíží k napodobení kreativity Boha, k jehož obrazu byl stvořen. Spravedlnost dává, co musí, co druhému patří. Velkodušnost dává, i co nemusí. Bůh nás nemusel stvořit, ani vykoupit, nic nám nedluží. Přesto nás zahrnuje dobrodiním den co den. To je výzva i pro nás.

Vynechat sebe ze hry

Má však velkodušnost i nějaké limity? Má. Je třeba dbát na svobodu a důstojnost člověka. Když dávám, musím respektovat právo druhého moji velkorysost přijmout nebo odmítnout. Když jeho svobodu respektovat nebudeme, dopouš-

tíme se na něm násilí. A můžeme být podezřelí, že velkodušnost používáme pro svou potřebu a ne pro potřebu druhého. Nežřídka se setkáme s lidmi, kteří jsou přehnaně velkodušní, ale jejich motivem je chvála druhých, která jim zaplní díru malé sebeúcty, nebo snaha dostat se do jejich přízně.

Co se týká respektování důstojnosti obdarovávaného člověka, jde o delikátní problém. Ani si možná neuvědomujeme, že velkodušností se můžeme nadřazovat nad toho, kterému pomáháme. My máme, on nemá. Když mu dáme, zavazujeme si jej vděčností. Chudému člověku tím dáme najevo, že je na nás závislý a že jsme to právě my, díky kterým žije nebo se dostal z problémů. Dokonce ještě víc: když máme z čeho, můžeme si kupovat lidi pro sebe na úkor těch, co nemají. Je to vidět například tam, kde se rozhoduje o finančních tocích. Ti, kteří je vlastní, mají moc. Ti, kteří je nevlastní, jsou bezmocní. Finanční toky dokážou „zázraky“. Proto bude znamením skutečné velkodušnosti dát a zmizet. Sebe sama ze hry vynechat. Nebo člověka, kterému dávám, ujistit, že v tom nechci nijak figurovat. Musí mu být jasné, že jsem to udělal kvůli němu, ne kvůli sobě.

Pravá velkodušnost (velkorysost) je pěkně vyjádřená ve známé modlitbě sv. Ignáce z Loyoly: „Pane, nauč nás pravé velkodušnosti. Nauč nás sloužit ti tak, jak si to právem zasloužíš. Abychom dávali a nepočítali, bojovali a nedbali ran, pracovali a netoužili po odpočinku, obětovali se a nečekali jinou odměnu než vědomí, že jsme splnili tvou svatou vůli.“

Jak velkodušný umíš být? Umíš se nezištně dělit s těmi, kdo nemají? Nejsi chamtivý, hrabivý? Máš nějaké zkušenosti s mocí velkodušnosti: ať už vlastní nebo ze strany druhých? Uznáváš, že velkodušnost dělá zázraky? Jak jsi na tom s vírou v Boží prozřetelnost? Věříš, že Bůh se postará o ty, kdo jsou velkodušní?

Přeložila Sylva Bernardová

Zpracováno podle DeMarco, Donald.

The Heart of Virtue: Lessons from Life and Literature Illustrating the Beauty and Value of Moral Character. San Francisco: Ignatius Press, 1996.

SKLON KE ZLU: JAK VYSVĚTLÍME, ŽE LIDSKÁ KULTURA ŠÍLÍ?

Jednoho večera při naší (téměř) každodenní procházce se moje manželka zmínila o nedávné přednášce knihovnice, která je odbornicí na romány pro mládež. Jednou z myšlenek, které přednášející uvedla, bylo to, že drtivá většina knih, jež se objeví na jejím pracovním stole, pojednává o mladých, genderově zmatených lidech, kteří potřebují povzbuzení k tomu, aby našli sami sebe, a mohli se tak cítit šťastně.

Foto: Crawford Jolly / Unsplash

Kdybychom zjistili, že dědicové úspěšné kultury hodlají zabít své potomky, ničit svá manželství..., dospěli bychom k závěru, že taková společnost se oddává vlastnímu zničení.

Moje vnímavější lepší polovička také poznamenala, že tato obrovská a naléhavá zkaženost mainstreamových knih odpovídá zjištěním Lisy Littmanové, profesorky veřejného zdraví na Brownově univerzitě, že vliv genderové dysforie na dospívající je největší obzvláště v komunitách, v nichž převládají děti bohatých, liberálních rodičů, kteří sami prosazují to, co bychom mohli nazvat „ty správné cíle“. Jinými slovy, zjištění Littmanové (za něž jí bylo okamžitě spíláno) naznačují, že genderová dysforie, o které tak často slycháme, je dosti pravděpodobně z velké

části vyvolána.

To nás sotva překvapí. Každý, kdo sleduje mainstreamové vzdělávání až po vysokou školu – nebo každý, kdo má dostatečné zkušenosti s učním – pochopí, že téměř všechny problémy nebo obavy, kterých se chopí velké skupiny mladých lidí, jsou záměrně „vyvolány“. Dospívající jsou velmi tvární, obzvláště pod vlivem těch, kdo jim dodávají pocit „dospělosti“. Proto je tak důležité formovat je konzistentně, dokud si zcela neosvojí důležitou hodnotu.

A právě proto chce mít stát kontro-

lou nad vašimi dětmi: Vedeme válku o hodnoty.

Sebezničující společnost

Tyto konkrétní příklady jsou jen dva z – řekněme – milionů způsobů, v nichž naše společnost není pouze sebezničující, ale je přímo tlačena k sebezničení silou převládající kultury. Naše kulturní elity určují tón téměř ve všem a potom trvají – prostřednictvím svého vlivu na vládu, vzdělávání a média – na tom, že všichni ostatní musí být soustavně poučovani o tom, co si mají myslet. To zase vytváří davovou mentalitu, prostřednictvím níž je vymazávána historie, potlačovány nepohodlné myšlenky, marginalizováni nepohodlní lidé a dobří rodiče mají stále menší a menší vliv na své děti.

Ale ze všeho nejvíce mě zde zajímá to, že tak zjevně sebezničující praktiky mohou být tak široce vnímány jako dobré. Kdybychom přistáli na daleké planetě a zjistili, že dědicové historicky velice úspěšné kultury hodlají zabít své potomky, ničit svá manželství, vytvářet zmatek ohledně rozdílů mezi mužem a ženou, podporovat každou formu sexuálního experimentování, podkopávat stabilitu rodiny a investovat miliony do utopických představ, které podkopávají samotnou povahu občanství, okamžitě bychom dospěli k závěru, že taková společnost se z ne vysvětlitelných důvodů oddává vlastnímu zničení.

My však žijeme v právě takové kultuře, v níž většina lidí očividně obhajuje sebedestruktivní myšlenky a cíle a považuje je za dobré. To, čeho jsme svědky, není nic menšího než kolosální a neustálé popírání reality. Jak vysvětlíme tak zjevnou slepotu?

TRADICE OTCŮ

Je obtížné překonat měnící se kulturní předsudky. Bez milosti a poučení to zvládne jen pár rozvážných a velice charakterních osob.

Domnívám se, že existují čtyři vzájemně provázaná vysvětlení. Pořadí, ve kterém by měla být uvedena, se liší v závislosti na našem pohledu na daný problém. Jiný druh eseje by možná odpovéděl na otázku, proč se zdá, že úspěšné kultury nebo civilizace vždy nakonec upadají. To by vyžadovalo analýzu vazeb mezi lidským úspěchem, lidskou pýchou a lidskou vzpourou proti realitě. Ale zde se chci na věc podívat z perspektivy naší vlastní kultury – lidské kultury, která už zašla pořádně daleko.

1. Jsme spjati s kulturou

Jelikož je každý člověk do značné míry nevyhnutelně spjatý s kulturou, první věc, které si všimneme na destruktivním sociálně-kulturním prostředí, je to, že způsobuje, že se většina lidí neřídí hodnotami, jež v jejich kultuře převládají, bez ohledu na to, jak často se tyto hodnoty mění. Jednou ze silných stránek křesťanského přesvědčení je právě to, že nám poskytuje způsob, jak přesáhnout naši kulturu a zkoumat ji v Božím světle. Ale zároveň vliv chorobné dominantní kultury silně působí proti schopnosti členů jakékoli náboženské skupiny brát takový přesah vážně, jako něco, co by mělo očistit a proměnit kulturu, ve které žijí.

Silné subkultury mohou formovat lidi k odporu, ale dominantní kultura v lepším či horším smyslu převládá a lze ji napravit pouze obrovským úsilím a obětí. Znamenalo by to přece jen soustavně plavat proti proudu. (Jak podotkl Chesterton, vidíme-li zvíře plavat stále s proudem, víme, že je mrtvé.) Ale to vyvolává otázku, jak zjistíme, co je dominantní kultura. Na to neexistuje jednoduchá odpověď, a přesto chvilková reflexe prozradí, že všichni kromě těch nejizolovanějších osob rychle a snadno vědí, co si mají myslet, takže se to zdá být téměř instinktivní. Nazvěme to třeba pud sebezáchovy, díky němuž se člověk stává citlivým na tisíce signálů, malých i velkých, které naznačují, zda ti, „kteří mají

vliv“, budou souhlasit, či nesouhlasit.

Je obtížné překonat měnící se kulturní předsudky. Bez milosti a poučení to zvládne jen pár rozvážných a velice charakterních osob. A tam, kde se milost nehledá a charakter je chabý a kultura už zašla příliš daleko, nepřekvapí, že spjatost člověka s kulturou je prvním a okamžitě uváděným důvodem toho, že „každý“ bezmyšlenkovitě upřednostňuje jeden směšný postoj nebo jednu záležitost před druhou, bez ohledu na to, jak destruktivní mohou být.

2. Naše potřeba potvrzení

Se spjatostí s kulturou úzce souvisí naše potřeba potvrzení od druhých. Bez ohledu na zkaženější aspekty naší touhy po ujištění, které hrají důležitou roli v naší snaze o společenský a finanční úspěch, každý člověk touží po uznání a potvrzení od druhých – a především od těch, kdo jsou v dané kultuře významní. V naší slabosti to považujeme za měřítko naší vlastní hodnoty. Když jsem se v předchozí části zmiňoval o osobním charakteru a působení milosti, byl to náznak toho, že je zapotřebí buď vzácné přirozené síly, nebo vážně hledat Boží pomoc, abychom mohli být sami se sebou spokojeni, není-li naše hodnota potvrzována druhými – především těmi nejúspěšnějšími členy společnosti, v jejichž záři se toužíme vyhrávat.

Jistým způsobem je potřeba potvrzení osobnějším a dokonce snad i vnitřnějším příznakem motivu, který podporuje náš sklon být vázáni na kulturu. Každý chce, aby jej považovali za „normálního“ ti, kdo ho obklopují, a především ti, kdo jsou vnímáni jako lidé s význačným postavením, ti, kdo jsou obdivováni, nebo ti, kdo „udávají tón“. Je to rys lidské přirozenosti, který bez pomoci milosti snadno degeneruje z přátelství na pouhou „přívětivost“ a dokonce i na patolízalství. Má sklon přibarvovat téměř vše, co děláme. Nejsou-li přítomni atraktivní a obdivovaní vůdci, kteří se vzpíra-

Ze spisů svaté Terezie od Ježíše: Vždycky si připomeňme Kristovu lásku

Kdo má u sebe Ježíše Krista, tak dobrého přítele a vůdce, může snést všechno. Neboť on nám pomáhá, posiluje nás, nikoho neopustí; je to pravý a upřímný přítel. Jasně poznávám, že máme-li se líbit Bohu a dostat od něho veliké milosti, přeje si Bůh, aby se nám jich dostávalo prostřednictvím Ježíšova nejsvětějšího lidství, v němž má Boží velebnost zalíbení, jak to sám Bůh řekl.

Velmi často jsem to zakusila, a také sám Pán mi to řekl. Ano, viděla jsem to na vlastní oči, že musíme vcházet touto branou, jestliže toužíme po tom, aby nám svrchovaná velebnost odhalila skrytá tajemství. Nehledejme jinou cestu, i kdyby byl už někdo na vrcholu kontemplace; po této cestě lze jít bezpečně a jistě. To je náš Pán, a od něho a skrze něj nám přichází všechno dobré. On nás poučí. Hledíme-li na jeho život, nenajdeme žádný lepší a dokonalejší příklad k následování.

Co můžeme chtít víc, než mít po boku tak věrného přítele, který nás neopustí v námáhách a nesnázích, jak to dělají přátelé světští? Je šťastný, kdo ho upřímně a opravdu miluje a má ho stále u sebe. Vzpomeňme na slavného apoštola Pavla: zdálo se, že má Ježíše stále v ústech, protože ho měl vrytého hluboko ve svém srdci. Když jsem to pochopila, pilně jsem pátrala a přišla jsem na to, že právě touto cestou šli hluboce kontemplativní světci, například František, Antonín z Padovy, Bernard, Kateřina Sienská. Po této cestě je třeba jít velice svobodně a odevzdat se zcela do Božích rukou. A jestliže by nás chtěl přijmout a povýšit mezi své nejbližší služebníky a důvěrníky, poslechněme rádi.

A kdykoli myslíme na Krista, vždycky si připomeňme, jaká láska ho vedla k tomu, že nám prokázal tolik milostí a dobrodiní, a jakou lásku nám ukázal Bůh, když nám dal takovou záruku své lásky k nám. A láska volá po lásce. Proto se snažme mít to stále před očima, a tak se povzbuzujeme k lásce. A dá-li nám jednou Bůh tu milost, že se nám tato láska vtiskne hluboko do srdce, bude nám všechno velice snadné a v nejkratší době a s malou námahou vykonáme velmi mnoho.

Foto: stevepb / Pixabay

Každý chce, aby jej považovali za „normálního“ ti, kdo ho obklopují, a především ti, kdo „udávají tón“.

jí trendu – a ti jsou mimořádně vzácní –, tato touha po potvrzení nás obvykle vede k tomu, že odmítáme dokonce i náš vlastní lepší úsudek.

To opět vysvětluje, jak je možné, že můžeme být tak tvární, když jde o instinktivní přijetí a dokonce obranu těch nejbezpečnějších rozšířených představ současnosti. Navíc se zdá, že čím jsme vzdělanější, tím více jsme formováni k tomu, abychom si považovali těch, kdo jsou o něco výše na žebříčku vlivu, jako vrcholného zdroje moudrosti. Zdá se, že učenci jako skupina jsou kupodivu mimořádně citliví na nedostatek potvrzení. Jejich pověst závisí na vzájemném hodnocení kolegů, kterému nesmí překážet nic tak pomíjivého, jako je pravda. Chci tím říct, že na příkladu této sebezáchovné moci akademické sféry je jasně patrná i naše vlastní nejistota.

3. Psychologické obranné mechanismy

V prvních dvou kapitolách jsme se dostali od vnějších tlaků davu k vnitřním tlakům jeho členů. Snad můžeme jít ještě hlouběji k otázce, jak jednotlivec může tak reflexivně vychvalovat ty nejničivější bláboly a zároveň odsuzovat to, co by dokonce i malé dítě mělo považovat za

naprosto rozumné. To mě přivádí k našim osobním psychologickým obranným mechanismům.

Rozumím jim dnes lépe, než když mi před padesáti lety poprvé přišly na mysl. Když nadešel můj „aha“ moment, potýkal jsem se s otázkou, proč byli naši intelektuálové téměř všichni naprosto neschopni odsoudit prokazatelné strašlivé zlo komunismu. Potom jsem si zhruba ve svých 20 letech uvědomil, že odpověď je docela prostá: Lidé, kteří se bouřili jak proti náboženské pravdě, tak proti přirozenému zákonu, nedokázali jasně zhodnotit a odsoudit ani velmi velké zlo, které se šířilo ve jménu emancipace člověka. Proč? Protože odsoudit takové zlo znamená připustit, že existují transcendentní normy pro rozlišování mezi dobrem a zlem – a právě to se nesmělo nikdy připustit.

Později jsem si uvědomil, že tohle jsou naprosté základy psychologie. V závěrečné části si ukážeme něco více o tom, jak se toto odehrává v duchovní rovině, ale zde postačí, když rozpoznáme psychologické obranné mechanismy, které nás chrání před tím, co ohrožuje náš dobrý sebeobraz. Existuje jich mnoho: Prvním příkladem je „projekce“. Všichni máme silný sklon si při každé hádce,

vnějším konfliktem nebo vnitřním zmatkem „projektovat“ naše vlastní selhání do druhých lidí. To ti druzí jsou nerozumní nebo nejistí, zlomyslní nebo necitliví a tak dále. Ten druhý podle nás může být třeba i „šílený“. Rozhodně je chyba vždy na straně toho druhého. Ale zvláštní obranný mechanismus, který zde mám na mysli, se nazývá „popření“. Je to odmítání zabývat se choulostivou otázkou, kdy si nejasně uvědomujeme, že by to vyžadovalo změnu našeho postoje nebo způsobu života, a to zejména v případech, kdy by to mohlo vyžadovat bolestivé oddělení od našich hříchů.

4. Zatmění rozumu

Nyní se můžeme obrátit k vzájemnému působení lidského rozumu a lidské vůle, abychom viděli hlubší osobní dimenzi problému, kterým se tato esej zabývá. Toto vzájemné působení ještě více osvětluje otázku, jak reagujeme na milost.

Pro začátek vidíme, že rozum by měl vést vůli. Je před nás postavena určitá myšlenka nebo postup jednání a úlohou rozumu je posoudit oprávněnost myšlenky nebo postupu jednání, aby bylo možno rozhodnout, zda je správná či chybná, dobrá či špatná, rozumná či nerozumná, vhodná v naší situaci či nikoli a tak dále. Tyto analytické závěry jsou předkládány vůli, která by nás díky své síle kontrolovat to, co děláme, měla pohnout k odpovídajícímu jednání, včetně odporu či podpory jakýchkoli tužeb, jež se mohou tak či onak objevit. Čím větší zkušenosti s řádným používáním rozumu a vůle získáme, tím větší budou naše schopnosti jich využívat a tím lepšími lidmi se staneme. Ale pokud vůle odmítne to, co navrhuje rozum, a trvá na tom, že budeme jednat v rozporu s řádnou analýzou (v rozporu se zdravým rozumem), pak jednáme destruktivně a stáváme se horšími lidmi.

V řádu milosti také vidíme, že Bůh respektuje naši svobodu. Zpočátku se nám obvykle bude dostávat milosti, která rozumu umožní s větší jistotou posoudit určitou pohnutku, ale nejsme tím nuceni konat dobro. Pokud naše vůle souhlasí, bude nám dána milost k správnému jednání. Ale pokud vůle odmítne, tato milost nám dána nebude. Navíc, pokud se

Hřích zatemňuje rozum, což je základní vysvětlení toho, jak může být tolik lidí naprosto slepých vůči destruktivním důsledkům myšlenek, které přijímají, a cílů, které podporují.

vůle stane tak nedůtklivou, že okamžitě odmítne dokonce i milost, která je nám nabízena k osvícení rozumu v jeho úsudku, pak brzy budeme obvykle postrádat i onu počáteční milost. Dále, když se role obrátí, pak odporující vůle bude požadovat, aby rozum již nenavrhol to, co rozpozná jako dobré, ale místo toho využíval svých schopností k ospravedlnění jednání, pro které se vůle rozhodla.

To je další psychologický obranný mechanismus. Jedná se o „racionalizaci“ – jistý druh nesprávně motivovaného mentálního zmatení, které je jak symptomem, tak příčinou toho, co křesťané nazývají „zatměním rozumu“.

Závěr

Nyní tedy chápeme obrovskou moc hříchu zatemnit rozum, což je základní vysvětlení toho, jak může být tolik, jinak zjevně inteligentních, lidí naprosto slepých vůči nesmírně destruktivním dů-

sledkům myšlenek, které přijímají, a cílů, které podporují. Nic menšího nemůže vysvětlit situaci, v níž se dnes v post-křesťanské kultuře nacházíme, či situaci, v níž se tolik pohanských společností nachází po staletí. Jak vidíte, satan má s čím pracovat.

Mým cílem zde je pouze vysvětlit nepochopitelné, ozřejmit, jak se drtivě většině lidí na Západě daří vyhýbat se závěrům, které jsou naprosto zřejmé i tomu nejchabějšimu rozumu. Jinými slovy, mým cílem není vysvětlit, jak řešit tento problém, přinejmenším nad rámec toho, co je zcela zřejmé, totiž že musíme udělat všechno, co je v našich silách, pro obnovu církve, než snad zvedneme stavidla milosti dostatečně velké na to, aby zalila úmyslné popření reality, jež zaslepuje naši kulturu jako celek.

Musí to být buď toto, nebo nějaká dramatická hmotná katastrofa, která přivede mnohé k většímu pochopení jejich

závislosti na Bohu. Není však žel křesťanské přát si, aby na druhé dopadly přírodní pohromy, v naději, že jejich důsledkem bude nadpřirozené dobro. Ani tehdy, kdybychom si do „nich“ mohli projektovat všechny své nedokonalosti.

Neboť já pravím vám, říká Ježíš Kristus: „Vy jste sůl země; jestliže však sůl pozbude chuti, čím bude osolena? K ničemu již není, než aby se vyhodila ven a lidé po ní šlapali.“ (Mt 5,13) Naším úkolem je zdvojnásobit naše modlitby a úsilí o katolickou obnovu. Z verše, který následuje za tím, který jsme si zde uvedli, se dozvídáme, že k tomu, abychom rozsvítili v domě, musíme nejprve sundat nádobu hříchu, která zakrývá světlo církve.

*Dr. Jeff Mirus
Catholic Culture
Přeložil Pavel Štíčka*

Dr. Jeffrey Mirus, spoluzakladatel Christendom College a zakladatelem Trinity Communications a CatholicCulture.org

Pozvánka na modlitební shromáždění za obnovu Mariánského sloupu na Staroměstském náměstí v Praze, za ochranu našich rodin, Čech, Moravy, Slezska a Evropy

Na základě žádostí signatářů obou peticí za obnovu Mariánského sloupu a ve spolupráci s Fatimským apoštolátem ČR Vás zveme 12. října 2019 do chrámu Matky Boží před Týnem a na Staroměstské náměstí v Praze na modlitební shromáždění za obnovu Mariánského sloupu s příslibem požehnání J. Em. Dominika kardinála Duky, arcibiskupa pražského a primase českého.

Program:

10.00 mše sv. v chrámu Matky Boží před Týnem, hlavní celebrant P. Pavel Dokládál
po mši sv. průvod k soše Panny Marie, určené pro obnovu Mariánského sloupu, v Celetné ulici u Týnského chrámu
11.30 modlitební shromáždění na místě strženého Mariánského sloupu

Foto: marianskysloupe.cz

PÁR MYŠLENEK K PRÁVNÍ JISTOTĚ V SOUVISLOSTI SE ZDANĚNÍM RESTITUČNÍCH NÁHRAD

Parlament České republiky na návrh vlády právě zdanil církvím a náboženským společností („dále jen církvím“) restituční náhrady, které jim příslušely podle zákona č. 428/2012 Sb. o majetkovém vyrovnání s církvemi a k nimž se navíc stát prostřednictvím své vlády zavázal písemnými smlouvami s jednotlivými církvemi. (Pro méně informované čtenáře chci jen upozornit, že v daném případě nešlo o nějaký přislíbený dar či subvenci státu církvím, nýbrž o skutečnou relativní náhradu za majetek, který z nějakého důvodu nebylo možno naturálně vydat). Jaký dopad to bude mít na právní jistotu občanů?

Právní jistota je střežovým pojmem, který sestává z řady jednotlivých dílčích „právních jistot“. Jednou z takových jistot je, že platné právní jednání bude mít zamýšlené právní následky, tedy v tomto případě sjednám-li s někým smlouvu, že na základě takové smlouvy bude plněno. Pokud by se tomu kontrahent vzpíral, může k tomu být donucen státní (soudní) mocí. Jistota, že princip plnění závazků (*pacta sunt servanda*) bude dodržen, se pak blíží ke 100%, je-li tímto kontrahentem sám stát. Je-li podle konstantní judikatury Evropského soudu pro lidská práva tzv. legitimní očekávání oprávněného prevalentním důvodem pro přiznání jeho nároku, pak si lze sotva představit „legitimnější“ očekávání, než právě v případě sjednaných finančních náhrad za nevydaný církevní majetek.

Daň ze své za povahy předpokládá, že její poplatník získá na základě nějakého lukrativního právního jednání určitý prospěch, o který se pak nuceně „podělí“ se státem či jinou veřejnoprávní korporací formou daně. Vydělám peníze? Zaplatím daň ze mzdy.

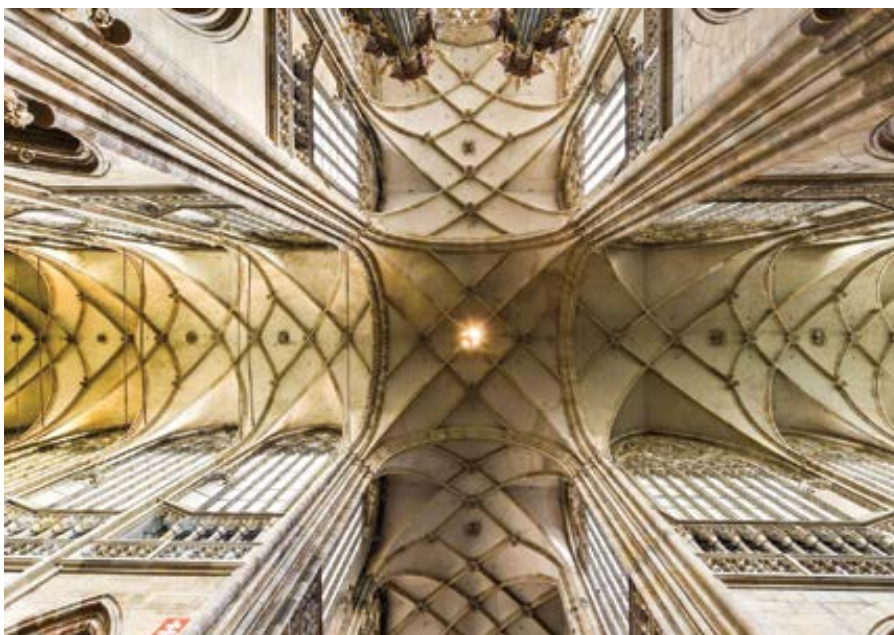

Foto: Jana Havlová / Člověk a víra

Jenže stalo se něco neočekávaného: nová vláda – stručně řečeno – vyměnila tuto elementární právní zásadu za tichou podporu komunistů při parlamentním hlasování a v rozporu s těmito smlouvami restituce zdanila; a není to žádná symbolická daňová sazba – jde hned o 19%, tedy skoro o celou pětinu náhrad. Následky budou devastující. Ne pro církve, které mohou (a umějí) v krajním případě žít i bez majetku; ale pro už tak dost zdevastované právní vědomí společnosti. Když veřejně nedodrží své smluvní závazky stát, jak něco takového může chtít po mně? Námit-

ka (např. ministryně financí, ale i řady dalších politických činitelů), že totiž tato zákonem stanovená a navíc smluvně sjednaná náhrada značně převyšuje skutečnou hodnotu majetku (zejména pozemků), který je jejím prostřednictvím kompenzován, není naprosto ničím podložena, tím méně odůvodněna (jde téměř doslova o „plácnutí do vody“ pro uši posluchačů) a zní jako z jiného světa, ne jako z právního státu: ale i kdyby se ryze teoreticky připustilo, že zákon byl ve své numerické části nepřesně zpracován (což je třeba s ohledem na okolnosti popřít), nelze jeho chyby hojit nelegitimním a nejspíše i protiústavním způsobem. Což takto se odstraňují vady normativních právních aktů? Nás to na právnické fakultě učili jinak.

A neodpovídá skutečnosti, že se daní každý příjem a že tedy není důvodu u církví dělat výjimku. Když někomu půjčím peníze, také neplatím z této částky daň poté, co je mi vrácena; obdobně

Foto: Efraimstochter / Pixabay

Uplynulo deset let – nic. Uplynulo dvacet let – zase nic; jen pár nevydařených legislativních pokusů.

u depozitní smlouvy a v řadě dalších případů, v nichž jde přece také o příjem, (inkaso). Daň (alespoň v civilizovaných státech) totiž ze své za staletí vyprofilované povahy předpokládá, že její poplatník získá na základě nějakého lukrativního právního jednání určitý prospěch, o který se pak nuceně „podělí“ se státem či jinou veřejnoprávní korporací formou daně. Vydělám peníze? Zaplatím daň ze mzdy. Dostanu dar? Zaplatím darovací daň apod. Avšak půjčil-li jsem někomu potřebnému bezúročně peníze a on mi je následně vrátil, žádný hmotný prospěch (*lucrum*) mi to nepřineslo – proč tedy takový příjem danit? Podobně jsem-li okraden o peníze a zloděj je donucen odcizenou částku mi vrátit, žádný prospěch jsem z toho neměl – také tady není legitimního důvodu, proč na takový příjem uvalit daň.

Zbývá tedy ústavní soud, poté co k němu skupina senátorů (jak je avizováno) podá ústavní stížnost. Ale po zkušenostech, které s tímto ústavním orgánem jsou, si sotva lze troufnout predikovat jeho rozhodnutí. Existují totiž minimál-

ně indicie, že v některých případech (a to je třeba zdůraznit) tento vrcholný justiční orgán rozhoduje na základě politické objednávky vlády. Uvedme jeden příklad za všechny, zato velmi ilustrativní – také z oblasti restitucí.

Jakkoli se stát v těsně porevoluční době ve výčtové normě o návratu některého majetku řeholím zavázal, že přijme obecný restituční zákon, po vychladnutí polistopadové euforie se k tomu jaksi neměl. Uplynulo deset let – nic. Uplynulo dvacet let – zase nic; jen pár nevydařených legislativních pokusů. Když tedy církev marně na takový zvláštní zákon čekaly, rozhodly se, že se budou svého nepromlčitelného vlastnického práva k uloupenému či jinak nezákonně odňatému majetku domáhat podle obecných předpisů – tedy občanskoprávní cestou; a zpočátku byly ve většině případů úspěšné.

To samozřejmě orgánům státu z nejrůznějších důvodů vesměs nebylo po chuti. A tak najednou (po „průlomové“ judikatuře jednoho ze senátů Nejvyššího soudu) ústavní soud naprosto krko-

lomným způsobem okradeným církvím upřel právo domáhat se jejich majetku soudní cestou, když zákonodárce se neměl ke slibovanému restitučnímu zákonu, čímž prý „omisivním úkonem vůle“ (i tak se dá nazvat trestuhodná nečinnost parlamentu!) projevil úmysl nic dalšího církvím nevracet. Stanovisko pléna ústavního soudu (sp. zn. Pl. ÚS-st. 22/05) k tomu uvádí: „Kazuistické řešení této otázky formou jednotlivých soudních rozhodnutí v konkrétních případech by bylo natolik aktivistickým řešením, že by ve svých důsledcích vedlo k tomu, že by moc soudní převzala aktivitu, která jinak v rámci dělby moci přísluší pouze moci zákonodárné.“ Nechce-li spravedlnosti učinit zadost zákonodárny sbor, jak by si něco takového mohly dovolit soudy?!

Když z úst orgánu, který by jako první měl bránit nejen zákonnost, ale i ústavnost, slyšíme některá taková a podobná prapodivná rozhodnutí, nad kterými normálně uvažujícímu právníkovi stojí rozum (a ono by se takových nálezů našlo víc), nemohou ho nenapadnout slova z Tučného písničky „Medicinman“ o „divnejch strážcích zákona“... Kvůli spravedlnosti budiž ale řečeno, že to byl právě týž ústavní soud, který po nedlouhé době podstatným způsobem přispěl k vydání (byť značně opožděnému) restitučního zákona, když parlamentu pohrozil odblokováním cesty pro podávání restitučních žalob, odvolává se přitom právě na legitimní očekávání církvi.

Právní jistota je – vedle dalšího – jedním z pojmových konstitutivních znaků právního státu. Bez ní nelze o právním státu mluvit. Uvidíme, jak tímto testem ústavní soud projde.

Ignác Hrdina

P. Prof. JUDr. Ignác A. Hrdina, DrSc., O.Praem., místopředseda Metropolitního církevního soudu Arcidiecéze pražské, vyučující kanonického práva na KTF UK

NEUSLYŠÍTE SPROSTÉ SLOVO

„Uprostřed sídliště Barrandov se zatím nad terénem – v půdorysu latinského kříže s centrálním presbytářem – objevily jen vysoké železobetonové stěny. Už do konce roku je ale zaklene atypická monolitická střecha s šestimetrovým kruhovým světlíkem. Přilehlá štíhlá zvonice pak i neznalému návštěvníkovi prozradí, že tým Josefa Majera z divize 9 buduje v Praze nový kostel. První po více než dvaceti letech.“ Toto sdělení se objevilo v komerčním věstníku společnosti Metrostav. Obvykle z takových periodik nepřinášíme horké novinky, ale tohle stojí za to: „Budování kostela Krista Spasitele na Barrandově je velmi specifické nejen z pohledu stavby, ale také investorského prostředí – nesmíme například stavět v neděli či ve svátek. Ve smlouvě máme také zakotveno, že se na stavbě nesmí nejen kouřit, ale ani klít a mluvit vulgárně. Na staveništi tak neuslyšíte jediné sprosté slovo.“ Bude to požehnané dílo!

Stavba kostela Krista Spasitele na pražském Barrandově. Foto: Jakub Šerých / Člověk a vira

Opět se v médiích objevila informace o tom, že děti vyrůstající v homoparentálních „rodinách“ se údajně nemají hůře než děti, které vychovávají matka a otec. Autor článku zmiňuje zprávu Americké psychologické asociace z roku 2005, která na základě zhodnocení téměř šedesáti studií nenašla znevýhodnění dětí vyrůstajících v homosexuálních svazcích. Tuto studii si podrobněji prostudoval sociolog Loren Marks z Louisiánské státní univerzity a *Echo24* citovalo jeho zpochybnění: „Problematickým studiím vytýká mimo jiné malé, nereprezentativní vzorky, které se navíc často zaměřovaly např. na děti vzdělaných a bohatých lesbických párů. Ani jedna inkriminovaná analýza neporovnávala velký, náhodný a reprezentativní vzorek homosexuálních párů s obdobným vzorkem párů heterosexuálních. Výsledky jiné studie, podložené

již výrazně férovějším vzorkem respondentů, naznačily možné negativní dopady homosexuálního rodičovství. Studie ukázala, že v dospělosti měly děti, jejichž otec nebo matka žily v stejnopohlavním vztahu, horší akademické výsledky. Stejně tak měly vyšší pravděpodobnost toho, že budou během dospělého života pobírat sociální dávky, mít problémy s depresemi nebo že budou zatčeni.“

Zdá se, jakoby se některá témata v našich časech „točila“ stále dokola. Tak třeba Rusko. „Někteří lidé, kteří konzistentně léta budovali a podporovali demokratickou a prozápadní Českou republiku – najednou na nich visí obvinění, že vlastně nahrávají zájmům Ruska. Stačí mít kritický pohled na některé politiky Evropské unie, klima nebo třeba manželství homosexuálů. Logika je jasná: nepodporuješ (plně) Brusel, podporuješ Moskvu!“ Text Občanského institutu

říká, že „Alexandr Vondra, čerstvě zvolený europoslanec, dal rozhovor *Respektu*. Dalo se čekat, že to bude trochu střet světů. Vondra je konzervativce, zástupce šéfredaktora *Respektu* Marek Švehla, který rozhovor vedl, pravý opak. Rozhovor to byl ostrý, škoda jen, že si Marek Švehla nevzpomněl na svůj komentář o Vondrovi z roku 2016, kde se mu vysmíval za větu: ‚Teď zakazují kouření, zítra řídit automobil.‘ Zjistil by, že Vondra po třech letech není daleko od pravdy...“

Bližící se kanonizaci bl. kardinála Johna Henry Newmana si můžeme připomenout ještě jednou citátem: „Do nebe se dostaneme tím, že dobře užíváme tento svět, ačkoliv pomine; svou přirozenost zdokonalíme ne tím, že ji zničíme, nýbrž tím, že k ní přidáme to, co ji přesahuje, a nasměrujeme ji k vyšším cílům, než jsou její vlastní.“

–zd–